

KOSTRINAS

To ragint nereikia,

Kas riterio kardu yra pasiryžęs
Tarnaut tau, groviene. Štai pavedė mudviem
Tą pilį apsaugot ir gint ją nuo priešu.
Ak, mudu abudu budėsim, groviene:
Ties angelu ašai, o jis ties manimi ...

BALLADINA

Sakyk, kuo vardu tu?

KOSTRINAS

Fon Kostrin.

BALLADINA

Ne lenkas?

KOSTRINAS

Iš vokiečių princų aš gimęs.

BALLADINA

Išvarė?

KOSTRINAS

Kaip vargšas paukštelis, liepsnos išbaidytas,
Aš leidausi bėgti. Ir svetimas, savo
Tėvynei nežinomas, Lechams tarnauju.
Lai visa tai man nepagimdo smerkimo!
Tu ar svetima ...

BALLADINA

Ką?

KOSTRINAS

Esi iš dausų tu.
(Išeina.)

BALLADINA (viena)

Kaip greitai čia ašai akim susimerkiau
Su tuo prašalaičiu. — Aš nieku nedėta. —
Aš kažko nustebusiais žvilgiais minioje
Ieškoju. — Tikėjau, kad turi čia rasti
Man artima siela, suprantanti širdį ...
Pradėti? Bet kaip gi? Akim! Jei supras jis,
Prabilti. — Kaip keista, kad žmonės taip bijo
Žmonių, tartum Dievo... Labiau dar, nei Dievo. —
Aš būsiu draši su žmonėmis ...
(*Leina naslė, pasipuošus, kaip antrame veiks-*
me, išseiginiams rūbais.)

NASLĖ

Dukrele,

Sakyk, kas yra? Karalaitis išvyko?

BALLADINA

Tai kas gi?

NASLĖ

Ant ryt po jungtuvų palikti
Jaunutę žmonelė!.. Gal tu ji supykde? —
Tai būtų — nelaimė! — Na, kaip tu miegojai,
Brangi balandėle? Juk sako, kad reikia
Atminti, ką lovoj noujoj pasapnuoji.
O aš sapnavau, kad pas mus atkeliavo

Alina iš pat net dangaus, kaip per jūrą
Plaukiaš debesėlis, — ir tarė...

BALLADINA

Geriau jau ražančių kalbėtum.
Ak, močia,

NAŠLĖ

Tu nori
Man burną užčiaupti?

BALLADINA

Ak, močia senoji,
Pilis — ne iššnelė... Čia eibės sunkumų...
Ne sapno klausyt čia...
(*Tarnas įeina.*)

TARNAS

Ten kažkokios driskės
Sustojo ties vartais ir drąsiai jos rėkia,
Kad leistų įeit pro vartus į pilį,
O mūsų sargyba, kirvius sukryžiauvus,
Pastojo įom kelią. Bet senė valstietė,
Pakilus iš savo vežėčių, vis šaukia
Ir šaukia kareiviams: „Praneškite, berneliai,
Jūs Kirkoro uošvienei, kad Barbarė, —
Sena jos bičiulė, važiuoja lankyt jos“.

NAŠLĖ

Tai mano kūmutė... Ak, kas ten girdėti?

BALLADINA

Šalin tą vežimą!

NAŠLĖ

Dukrele!

BALLADINA

Senoji!
Pilis įkyrėjo? Laimingos kelionės!
Važiuk su sene ta...

NAŠLĖ

Ar tame narvely?
Tom josios vežėjom! — Dėl Dievo Aukščiausio!
Ka porini, dukra?

BALLADINA

Ak! Aš tik juokauju...
Liepk šita vežimą praginti!

NAŠLĖ

Praginkit! —
Praneškite, kad miegu.

BALLADINA (*tarnui*)

Jei šitas vežimas
Klausyt nenorėtų, juk budi sargyba.
Girdi, ką sakau?

NAŠLĖ (*tarnui*)

Tik bėdos nepridirbkit...
Kūma ta senoji...

(*Tarnas išeina.*)

Išties, mano dukra, —
Jei jas čia priimti, tai mus čia valstiečiai,
Kaip spietis, apspistų. — Tegu jie iš tolo

Mus myli. Tiesa jūk? O, dukros profingos!
Ir tu ne kvailutė. Kai pradėdi porint,
Net kunigo protas ne viską surotų.

Ak, miela dukraite, bet liepki pasiūti
Tu motinai naują suknelę, nes šios jau
Išblūko gėlelės. Tat kaip moteriškei
Čia ryžą dėvėti? Dukrele! Brangioji!...

BALLADINA

Tu sukne rytoj man priminki. — Geriausiai
Tau būtų, senai, neišeiti iš savo
Šiltosios kertelės...

NASLĖ

Vienai man sėdėti
Taip liūdna, lyg tartum grabely... Tu nori
Motulę pilelėj užtverti?

BALLADINA

Ne...

NASLĖ

Mylė
Motulė? Tiesa, dukružele? — O uoga
Avietė vis káktoj? Dėmė ta... Parodyk!...
Ar skauda, dukrele? Tu nekvaksi niekad,
Vištyte, nors skauda... Tiesa jūk, kad skauda?...

BALLADINA

Ak, močia!... Užteks jau!...

NASLĖ

Vanduo iš po topos
Nuplaut negalėjo... Ak, mylima dukra!...
Tai kažkas baisaus, nuostabaus ta žaizdelė...
Vos spėju primint ja, tuoj balsti...

BALLADINA

Tai kam gi

Ją primeni, močia?

NASLĖ

Norėdama gera...

Norėdama gera...

BALLADINA

Tikiu aš! Tikiu aš!
Senoji, keliauk sau i savąj bokštą!

NASLĖ

I savąj narva?

BALLADINA

Ten valgyt atneš tau...
Ir gerti atneš tau...

NASLĖ

Ir gert, kaip paukšteliui?..

BALLADINA

Keliauki, keliauki!

NASLĖ

Su savo žilaja

Kasa ten žaisiu aš... Tik liepki tu tarnui
Atnešti man valgyt... Girdi tu?..
(Išeina.)

BALLADINA (viena)

Kankynė!

Čia raustu, čia balstu... Išduosiu save aš
Prieš motiną savo ir vyrą... Ak, viskas
Man pražūtį lemia!.. O žmonės kaip kalba!
Lyg tartum šnekučiai!.. Baisaus teisingumo
Jie gálios įkvėpti, be sąmonės jokios
Taip kalba, sakytum tūkams, tartum vėngiais,
Jie nuolat į širdį keliauja ir rūščiai,
Kaip teisinčio balsas, supainiotais žodžiais
Vis klausia: kalta tu?... Ir močia ir vyras,
Ir vyras ir močia — ta senė valstietė...
Juk motiną reikia mylėti...
(Kostrinas įeina.)

KOSTRINAS

Groviene,

Aš paliečiau kambarius gausiai išpuošti,
Diena po jungtųjų... Tat šandie į pilį
Suplauks čia daug riterių, ponų didžiųjų,
Tavųjų vasalų...

BALLADINA

Tat liepk uždaryti

Tą bokštą, kur mano žindytoja serga.
Jai reikia ramumo...

108

KOSTRINAS

Tai toji briaurybė

Pienų savo girdė tas lūpas puikiasias?
Ak, ne, ne! Greičiausiai, žydrynės dievaitė,
Kur kelią aukšini taip tiesė padangėi,
Kad krūčių baltųjų mažą ašarėlę
Į žvagždę pavirto, kur šandie dar šviečia, —
Tai toji, tur būt, ant baltosios krūtinės
Tave užliūliavo...

BALLADINA

O, tavosios lūpos

Auksinės!...

KOSTRINAS

O tavo širdis deimantinė... —

Groviene, liečiau aš ant ežero kranto
Uždegti smalos pilnus borus ir laužus
Aukščiausius. Prie ugnių vestuvių keliauja
Linksmieji svečiai. Ar gerai padariau aš?

BALLADINA

Daryki, kaip dera.

KOSTRINAS

Šviesiaūs žiburiais aš

Nukarstyčiau bokštus, ir tik išrinktiesiems
Į pilį iėiti bus galima, ponia.
Ir šandie kažkoks atkaklus praščiokėlis
Norėjo ismukti į pilį, bet aš jį

109

Liepiaū šunimis išpiudyti... Narsuolis —
Jis lojo šunims, kad tave jis pažįstaš...
Jo šitokie žodžiai — baisi šventvagystė...

BALLADINA

Ir kas jis per vienas?

KOSTRINAS

Matyti, iš tujų,

Kur tykoja duonos iš ponų ir lopo
Sau skarnalus siūlu, iš pono drabužių
Ištrauktu, kai šis per arti prisileidžia
Driskius tuos. Matyti, tai šunsnukis kažkoks.
Tu jo nepažįsti... Jo vardni išarti
Garsų neturėtum... Taj kažkoks storžievis...
Grabutis...

BALLADINA

Grabutis?... Ak, tiek tu valstiečių—
Jų tartum, skėrelių.

KOSTRINAS

Atleisk jiems, groviene.

Gėlių karalienė be reikalo teistu
Darbščiašias bites, kad aplinkui jos dūzgia.
Ar laumės neregimoj juostoj paskesk tu
Nuo žvilgių žmogaus, arba kantriai kentėki
Tuos mūsų žvilgsnius čia...

BALLADINA

Puikus kunigaikšti,
Kaip drįsti palygint save tu su taisiais.

Kur kaime išaugo!.. Iš tūkstančių pirmas
Galėtum tu būti, jei tik sugebėtum
Tylėti, kur reikia...

(*Kostrinas priklaupia ir bučiuoja jos rūbų
krašteli.*)

Keliaukim į išda

Pasemti kiek aukso, kad puiknią puota
Svečiai apturėtų...

KOSTRINAS

Nešiu aš žibintus.

(*Jis su žibintais pralėkia Balladiną, ir
abu du išėina.*)

TREČIAS PAVEIKSLAS

*Miškas prieš Vienuolio trobą. — Kirkoras
apsiginklavęs. — Vienuolis rankoj
laiko vainiką.*

VIENUOLIS

Štai, mielasaj Kirkore, aukso vainikas.
Gal būt jis kada nors, tau padedant, mielas,
Sugriš vėl į Gniezną ir, kraujo nematęs,
Žmonėms suspindės ten.

KIRKORAS

Matai, kaip jį saulė
Auksojo! Tai geras mum ženklas!

VIENUOLIS

Padėk mūsų žygiui! — Aš tau čia patarsiu.
Tu, Kirkore, jaunąją žmoną gavai sau?
Aukščiausi,

KIRKORAS

Tokia ji prastutė. Ramiai aš keliausiu.

VIENUOLIS

Tada tik aš moterim noriu tikėti,
Kai būna laisva nuo levos ji silpnybių.
Turi išbandyt ją. Nusiųsk savo žmonai

Su antspaudu skrynia, ir jai pagrasyki
Tu rūščiai supykti, jei rastumei skrynia
Be antspaudu savo.

(Atneša geležinę dėžutę.)

KIRKORAS

Lai būna, kaip liepi.
Štai antspaudas mano. Jam: šerno nasruose
Du aukso giliukai. — Ištikimas tarne!

(Tarnas įeina.)

Nunešk tai grovienei! Kad kažkaip ilgai aš
Negrižčiau, tegu ji ton skryniūn nežiūri.
Aš taip isakau jai.

(Tarnas išeina.)

Joį tiek nuoširdumo!
Ak, seni, tu laimės man kelią nurodei...
Tik savo aš žygiais galiu tau atlygint.
Lik sveikas! Netrukus soste pamatysiu.

VIENUOLIS

Skaitau aš laimėjimą veide tavajam.

KIRKORAS

Ei, vyrai, žirguosna!

*(Kirkoras nueina. Girdėti nujojančių
dundesys.)*

VIENUOLIS

Kodėl šitas vyras
Dviem dešimtim metų užgimt nepaskubo?...
Kai soste sėdėjau, tai kraštas man gimdė

Baisiausias baidykles, kaip skulptorius menkas,
Kurs ieško skeveldroj žmogaus panašumo
Ir dirba panašią į žmogų būtybę
Be dieviškos dvasios... Matyti, Kūrėjas,
Kol sukuria žmogų, ilgai pagalvoja
Ir bando, pirmtačia sukurdamas kelmus,
O paskum jau žmones, kaip Kirkoras.
(*leina Filonas, fantastiškai apsirengęs.*)

FILONAS

Seni,

Kur mylima mano?

VIENUOLIS

Ji nebeatgijo.

FILONAS

O, vargas! Tai tu man parodyk, kur tūno
Širdies mano kapas! Aš noriu matyti,
Kaip gėlės atrodo vilties išdaigtos.
Tur būt jos išblyškė...

VIENUOLIS

Verksny amžinasis,
Ko slankai po mišką be jokio darbelio?
Keliauki su Kirkoru, riterio šalma
Ant savo auksinių plaukų užsidėki,
Ant lėkštės svarstykliu, besveriančių mūsų
Lilkima, tu savo gyvybės aguonos
Grūdelį pridėki, — gal laimę nusvers jis.

FILONAS

Kur mylimos kapas?

VIENUOLIS

Jau josios krūtine
Suaižėjo molis, o veide baltam jos
Vien kirmėlės knibžda...

FILONAS

Ak, ne! Ji po žemėm,
Kaip upių undinė, į molio ašotį
Ranka atsirėmus... Aviečių ašotis
Žvaigždelėmis liejas ir rožių vainike
Ant uogų upelio užkeiktą jos baltą
Pavidalą laiko... Nubust ji negali,
Kol josiosios akys žibučių lapeliais
Ims augti iš grabo... Į raustančią aušrą
Žydrinės žvaigždelėmis kapas nerimsta...
Grabe spinduliuoja...

VIENUOLIS

Grabuose tiek saulės,
Kiek svajų ties lopšiu.

FILONAS

Išblyškęs šešėlis
Ne kartą ten slanko, kur liūdhi berželiai,
Palinke prie antkapiu, tartumei kanklės,
Gausiųjų lakštučių dainos palytėtos,
Raudodami ošia lapeliais žaliaisiais.
Ne kartą jai kojas pelynai sustabdo,
Ne kartą rugiagėlės žiedas sulauko,
Ne kartą, kaip vaikas, sustoja ji pievot
Ir nupučia pienės lengvutį pūkelį...

Jos kūnas po akmenim guli glūdybėi,
Dvasia gi jos skraido mėnulio šviesybėi...
Ir ji čia ne kartą gėles šias nuraško,
Kuriųjų lapeliai — tai laimės minutė...
Ak, seni, sakyk man — tai žmonės po žemėn
Neliauja svajoję?

VIENUOLIS

Numirk, tai patirsi.

O jeigu sugriši iš kapo, galėsi
Papasakot apie tas svajas žudikams.
Tuomet gal ramiai jau miegotų jie lovoj...

FILONAS

Eisiu atsistosisu girtos tankumyne:

Jei žalias drieželis prabėgs man pro šalį
Į dešnę, tai mirė grabuose svajoja,
O jeigu į kairę, — apleidai šią žemę —
Ir baigės svajonės...

(*Nuėina.*)

VIENUOLIS

O, kokių pasauly

Nėra menkadvasių!.. Ši mūsų žemelė —
Pasiutusių motina... Vėl kas?
(*Balladina įbėga.*)

Ei, kas tu?

BALLADINA

Pilies artimosios valdovė.

VIENUOLIS

Ko nori?

BALLADINA

Girdėjau, žinaš tu žoles stebuklingas
Ir gydai žaizdas tu.

VIENUOLIS

Atrodai sveikiausiai.

Parodyk man žaizdą!

BALLADINA

Ak, seni!

VIENUOLIS

Kas gydo,

Tas turi žinoti.

BALLADINA

Ar prižadi, seni,

Pagydyt?

VIENUOLIS

Parodyk gi žaizdą!

BALLADINA

Ji káktoj.

Matai tu? Na, ką gi?

VIENUOLIS

Ji tartum mėnulis
Rate kruviname... Melsvai ji raudona...
Sakyk man, kokia gi ją kaltė baisioji
Pagimdė?

BALLADINA

Nė jokia!

VIENUOLIS

Kas gydo, pirmiausia

Jis turi žinoti...

BALLADINA

Raudona avietė

Užtryško ant veido.

VIENUOLIS

Turi pasakyt man,

Kada tai įvyko?

BALLADINA

Gi vakar.

VIENUOLIS

Iš ryto?

BALLADINA

Iš ryto.

VIENUOLIS

Duokš ranka! Turiu paklausti,

Kaip plaka širdis? Ar neango avietės,

Kur rauda žilvitis? Sakyki man drąsiai!

Griežtai reikalauju aš išpažinties tavo!

Ar toji avietė nebuvo baltutė?

Gal būt tu pati padarei ją raudona?

Pridėk tu prie savo širdies tą avietę,

Kuri tau igėlė...

(*Atstumia ją.*)

Ak, vargas! Širdis man

Pasakė...

BALLADINA

Vienuoli!..

VIENUOLIS

Tu užmušei sese!

BALLADINA

Vai, negi!.. Imk aukso... Dar tris kart tiek duosiu

Tau aukso...

VIENUOLIS

Už ką gi?

BALLADINA

Pati nežinau aš....

VIENUOLIS

Ši tavo žaizda, tartum pragaro liepsnos,

Kankina...

BALLADINA

Kankina...

VIENUOLIS

Miegojai?

BALLADINA

Miegojau...

VIENUOLIS

Su tokia žaizda? Ak!..

BALLADINA

Ar aš pasakiau ką?..

VIENUOLIS

O tu, prakeiktoji! Kam aukso man siulei?

BALLADINA

Už žolę.

VIENUOLIS

Kad toji žaizda tau vis pūtu

Kol veida apsiaubs tau mirtingi šešėliai!..

O pragariū mano žolelės nemažins
Nė vienoio skausmo!..

BALIADINA

O, vargas tau, seni!

VIENUOLIS (*ironiškai*)

Tu man grasini čia, kai aš apie vaitistus
Galvoju, kai varginu pragaro burtus.
Kad šitą tau žaizdą nuo veido nubraukčiau.
Ar nori, aš mirusią sesę prikelsiu?

BALLADINA

Prikelsi?

VIENUOLIS

Pati tu pašauki seselę —

Ir ji, prisikėlus, nutrims tau tą žaizdą.

Ar nori?

BALLADINA

Jeį tris aš išbalusius veidus

Turėčiau ir trys juose dėmės kraujuotų,

Geriau juos nešiočiau lig Viešpačio teismo,

Neg...

VIENUOLIS

Ts, užmušėja! Dabar mes išvydom

Širdžių mūsų gelmės... Lai tau iš žaizdos tos

Suknibžda makaulėj baises kirmėlynas,

O sieloj — gyvatės!.. Lai graužia tave jos,

Kol siela numirs tau, kol, pūliais pavirtus,

Tu vaikščiosi tartumei gyvas lavonas!..

Šalin! Ak, šalin gi!.. Turėsi tu laukti

Ir laukti, kuo Dievo teisingas sprendimas
Palieps tau pavirsti... O Dievas jau kažka
Baisaus tau paskyrė... Gal ryt jau ivykdyš...

Gal būt nebeduos jis tau duonos kasdienės,

Gal būt i kaltūną suvels jis tau plaukus

Ir paskum nutrenks iš padangės tave jis,

Kalčių neatleides... O, vargas tau! Vargas!..

Tu Dievo ryt rykštę regėsi ant mūsų...

Nūnai tu — tarytum biauzybė pastipus...

Tu savo širdy daug blogesniąją dėmę

Įbrėžta nešioji, neg veide savajam...

Ar tu jau negyva?.. Pabusk, moteriške!

Giirdi, ką sakau tau?

BALLADINA (*tartum pabudus*)

Ak, kas čia? Tarei tu,

Kad mano sesuo prisikels?... Ak, geriau man

Numirti... Kodėl tu tapai, kaip pasiutęs?

O, vargas tau!..

(*Išbėga.*)

VIENUOLIS (*vienas*)

Miško liūdnojoj ramybėj

Jos nuodėmė, tartum genelis, stuksena.

O peilio smigimas taip kurčiai suaidi,

Lyg budelio kirvis, kai kerta jis galvas

Ant kelmo. Ak, viską Aukščiausiasis giirdi

Ir viską uždaro į baises trimtą,

Kuris mus kada nors ims šaukti į teisma.

(*Giirdėti juokas miške.*)

Dvasia kiekvienoji! Šėtonai kvatojas!
Tai Goplos ragane su savo kipšukais
Paniūrusius ažuolus jukdo ir kirkina beržus
Liūduosius apstoje.

(*Girdėti medžioklės aidas ir šunų skatijimas.*)

Medžiotojas miręs

Su šmėklom - šunimis gaminojasi taurus
Vaiduoklius, apakintais šūviais žaibingais.
Aš kryžium paženklinasiu šita medžioklė —
Lai amžiams ji dingsta... Bet juk neprotinga
Velnių kaimynystė mainyti ant priešų...

(*Girdėti požeminių varpai.*)

O čia kas? Prieš amžius užlietieji miestai
Prabilo iš Goplos į Viešpačio širdį
Varpais gedulingais... Sodomas gal bokšto
Koks mažas kryželis matyt tarp lelijų
Ant ežero veido... Eisiu neištversiu
Aš peržegnot kryžių prakeiktojo miesto.
Gal būt jis nuo senio maldingojo balso
Ramiai sau užmigs po bangom šermeningom,
Lyg pasmerktas vargšas, išgirdęs vaikučio
Širdingąja malda...

KETVIRTAS PAVEIKSLAS

Miškas, kaip anksčiau. — Skierka ir Chochlikas.

CHOCHLIKAS

Nubėgo kvailutis, kaip varna.

SKIERKA (*paima numestą ant*

atmens vainiką)

Žiūrėki! Štai senio vainikas!
Lai jis ant Goplanos kasužių
Gražiai spinduliuoja, auksinio
Mėnulio šviesa nušlakstytas,
Tartum liepsninga girdlenda,
Per vidurį perjuosta plauku
Ir garbanų lizdan padėta.

CHOCHLIKAS

Štai mūsų valdovė atvyksta!

(*Grabiecas ir Goplana įeina į sceną.*)

GRABIECAS

Ak, mylima ragana, liūčių mergele!
Tau ežeras — lova, o debesys — skraistė!
Tau einant per mišką tiek medis, tiek žiedas
Turėtų sakyti: eik čion, lietužėle!
Praverstum artojo tu džiūstanciai dirvai!
Jei būčiau aš — dilgė, garsvytė, ramunė

Ar šiaipiau gėlėlė, aš amžina meilė
Tau duočiau, tu būtumei mano žmonelė...
Bet ašai, nelaimėi, nesu žolynėlis,
Tik paprastas vyras, panele, o kaulai
Manieji, kaip peiliai, suplėšys man oda,
Jei drėgnojo rūko ir žvaigždžių prisiurbis jie.
Tad — mano godonė!

GOPLANA

Ak, vargas man, vargas!

Ir rožė man šiandie nuvyt pasirošus,
Ir žvejas nuuodino aukso man žuvi,
Kurį taip mylėjau, ir meilų paukštelį,
Kuris naktimis man ulbėjo ties Gopla
Beržely, valstietis kirviu užkapojo,
Ir medį iškirto...

GRABIECAS

O šiandie, kaip dera,
Ties Kirkoro rūmais man įkretė rykščių.
Tikroji nelaimė! Net nugarą niežti! —
Nors muša pily toj, bet jeigu gerai ten
Maitina, jei iš atsuktųjų snapelių
Degtinė i griovius vamzdeliais ten teka,
Man lemta pas Kirkorą dirbti virtuvėj.

GOPLANA

Tu vis dar — prie jos ir prie jos! Juk dar vakar
Tu širdį moters tos regėjai! Sakyk man,
Ko nori, brangusis? Galybės ar turty,
Ar pakeisto veido? Gal nori akmens tu,

Kurs daro stebuklus: prieš žmones pradingsta
Žmogus, kaip vaiduoklis, per sapną ištirpęs.
Tu visko turėsi! Kaip skauda man širdi,
Kad burtais man tenka tavo sau pavergti.
Gal nori sparnuotų kilimų, brangusis,
Nešiojančių žmones, kur mintys panori?
O, mielas! Sakyk gi! Gal nori tu tapti
Tuo riteriu, kurs pasirodė padangėj
Lechiečių pulkams nuo galvos iki kojų
Žydrai paauksuotas?..

GRABIECAS

Net iki pat kojų?

Vadinas, aš būčiau, kaip būbnų karalius:
Vainikas, krivulė, kairėj obuoliukas...
(*Į šaltį.*)

Žiūrėsim, kaip ji ištesės, ką žadėjo!

(*Balstai.*)

Kad būtų—lazda man, vainikas, auksiniai batukai
Ir skraistė! Kaip dėvi galiūnai karaliai!..

GOPLANA

Kipšukau!

Ei, bėkit pas aušrą
Prašyti rubino,
Pas rožę — žemčiūgu,
Pas dangų — melsvumo
Ir aukso pas rytą!
Gal būt jūs vaivorykštės siūla
Danguj pakabintą išvysit,
Tai šitą jūs siūlą patimsit —

Ir vysit ji, vysit ir vysit!
(*Skierka ir Chochlikas dingsta. — Grabieciui.*)
Kokį sugalvosį paveikslą,
Tu burtų rate atsidūręs,
Tokius tau dievaitė suteiks čia:
Pavidalą, rūbus ir dalį...

GRABIECAS

Galvoj šmekeriuoja man būbnų karaliai.

GOPLANA (*apibrėžia rata*)

Stovėki, neženki iš rato!
Girdi tu, kaip ošia giružė,
Kaip čia iš pušų ir lazdyno
Čiulbėdami skrenda paukšteliai —
Volungės, kielelės, lakštutės?
Ir saulės gyvi spindulėliai
Čia skverbias pro žalią lapiją.
Bet greitai dangus apsiniauks mum,
Pro rūką praskries čia mėmuliai
Ir balkšvosios žvaigždės, kaip vėtra
Žaibinga...

(*Skierka su Chochliku atneša rūbus
ir vaitiką.*)

SKIERKA

Jau viską atlikom.

GRABIECAS

Taip norisi miego...

126

GOPLANA

Gali sau
Užmigti. Kai reiks, atsikelsi.
Tau miegant tavo mes aprensim,
Kaip lieps mums tavoji vaizduotė.

GRABIECAS (*guldamas*)

Stebuklai... Labanakt, Grabuti!.. Tuoj būsim
Soste mes, vargonais grojiko sūneli!..
Aukojuos aš atminčiai, siusdamas savo
Godonę...

(*Žiovanija.*)

Stebuklai...

(*Užmiega.*)

GOPLANA

Budėkit ties juoju!
Aš pragaro burtus sukvesiu...

(*Sutemsta — praplaukia raudoni debesys,
ir nusigrezūsia Goplana apspinta
vaiduokliui.*)

SKIERKA

Apgaubkit jį spindinčiais rūbais,
Apaukit jį batais auksiniais!
(*Visai sutemsta — ties Goplanos galva
sušvinta pusė mėnulio.*)

Rasužė nuo skraistės pabiro.
Surinki nuo pievos jos perlus
Ir vėl juos prisiūk prie rankovės!

127

CHOCHLIKAS

Karalius kaip reikiant jau kriokia,
Ant antrojo šono jau verčias.

SKIERKA

Goplana, šviesa tesugrižta:
Jau mylimas tavo, kaip kitas!
(*Goplana daro ženklą: mėnilis nuo jos
kaktos dingsta ir šviesa sugrižta.*)

GOPLANA (*žiūrėdama i miegantį*)
O, kokią sau išvaizdą jis susvajojė!
(*Grabiecas kyla nuo žemės, kaip būnu
karalius.*)

GRABIECAS (*žiovaudamas*)

A... Labas... Labutis... A... Nieko sau oras.
O čia kas? Barzda? Po velniais! Baltutėlė
Barzda! Ką tai reiškia? Kuo vėl pavirtau aš?
Apsiaustas! Kaip blykčioja mano krūtinė!
Aš sapną regėjau... Bet ką sapnavau aš?
Gi smuklę! Iš bosų alutis tekėjo,
Kaip jūra, ir aš joj plaukiau, lyg žuvelė...
Tai velnio vis monai! Aš — jūrų banginis!..
Aš — Levijatanas — auksuotas, pražilęs!..
Ei, čion, mano šmėkla, stiklinis stebukle!
Kas išpuošė auksu, kas barzdą man davė?
Sąkyk, kuo tapau aš?

GOPLANA

Karalium tapai tu.

GRABIECAS (*griebtas už galvos
— ir rando vainiką.*)

Tat lai taip palieka, kas jau padaryta.
Aš paliečiau galvą — radau ten vainiką.
Stebuklai!..

GOPLANA

Tai Popelių tikras vainikas...

GRABIECAS

Matau, kad jis gali tarnaut, kaip kepurė.
Jis slepia ausis man. O čia kas?

GOPLANA

Krivulė.

GRABIECAS

Gerai, ungurėli! Aš taip ir manysiu,
Kad tai man krivulė. Lai akys sutinka,
Lai protas man sako: krivulė!.. Iš kur jūs
Ištraukėt tą lazda?

CHOCHLIKAS

Kol tu kaip Grabutis...

GRABIECAS (*su panieka*)

Prašau neminėt man Grabučio!

CHOCHLIKAS

Dar vakar

Tau esant žilvičiu nuo medžio karaliaus
Filonas nulaužė tą šalką.

GRABIECAS

Ir ašai

Nešioju tą žievelę, kurioj aš sėdėjau

Apauģēs... Žievē ta — krīvilē... Jei šitai,
Tai aš ja vanosiu per sprandus. — Kaip gaila,
Kad tėvas skutikas danguj jau gyvena —
Bematant nuskustų jis ilgą man barzdą.
Raganė, ko slankai, kaip šventas po jūrą?
Gial teiktumeis, miela, atimti man barzdą?
Nenori? Kiekvienas skutikas sau garbę
Išys už karališką barzdą. — Dar reikia
Man obuolį duoti. Su būbnų karaliūm
Eisiu aš per svieta, kaip veidrodi nešdams.

SKIERKA

Karališkam obuoliui tavo
Iš kaimo aš pavogiau muilo
Dėžutę. Taip kepino saulė
Aplinkui, jog ašai su galva
Ir kojom į krikštolo kulka
Įsėdau — ir lėkt nesiliauju...
Tik staiga auksinė dėžutė
Ant upės žydrosios nusėdo.
Čia lauko žiogelis išdykęs,
Kai snausti ėmiau aš valtely
Po žaidžiančio stiklo pastogė,
Sudaužė ją savo sparneliais
Ir skrist pasileido, o ašai,
Apsnūdęs ant žiedo žibuoklės,
Pratryniau akis sau...

GRABIECAS

Kipšuke, tai reiškia,
Kad kvailas esi... Obuolys, koks jis būtų,

Vistiek — obuolys, ne dangaus jis migdolai.
(*Chochlikas duoda jam obuolį.*)

Žemai tau dėkoju... Ar geras, vynuolis?
(*Ragauja.*)

Jau viskas, ko reikia karaliui. Ak, kur gi
Valstiečiai? Kur žmonės, kuriems aš valdovas?

GOPLANA

Čia viskas aplinkui valdžios mano klauso:
Paukšteliai, vaivorykštė, medžiai, gėlelės,
Rasuzė — vis tavo...

GRABIECAS

Jie mokesčius turi

Mokėti! Klausykite! Išalkit žilvity
Teises jiems! Tuoj imti kariuomenėn taurus
Ir zuikius, ir šernus, ir elnius! O gėlės,
Jei jos panorėtų rasoje pasimaudyt,
Lai moka, nes ją išnuomosiu aš žydui.
Jis duos man degtinės. Pranešti šnekučiams,
Kad jie negalvotų pradėję šnekėti!

Žiūrėti, kad seimas kregždūčių netupty
Ant švendrių politiškims klausimams spręsti!
O žvirblius praginti! Aš pats čia valdysiu —
Dėkosiu ir karsiu... O kregždėms kelionėn
Pasus davinėti, prašius jų kojas,
Snapus, sparnelius, uodegaites ir žymes!
Dabokit, kad paukščiai vaikų nebesiųstų
Pas vokiečius, kur juos papūgos mokina.
Neliesti tik šarkų, kurios mūsų kalbai
Gimtai nusipelnė. Visus prašalaitčius,

Lakštingalas, sekti! Tuoj maitą užkrauti
Ivežamai prekei!... Už saule, mėnulio
Kraštuse nuausta vaivorykštė, — balta,
Raudoną ar melsva, jei bus tik šilkinė,
Trys auksiniai mastui!.. O blizgančiai drobei
Iš balto voratinklio...

GOPLANA

Ką tu kalbi čia?

GRABIECAS

Valdau aš!.. Apituštį išdą aš lopau!..
Nuo putinų putinas, rožė už gaurę,
Už riešutą, tuščią ar pilną, man moka
Kiekvienas lazdynas... Aguonos man moka
Už skaičių grūdelių... Galva man — ne saikas...

GOPLANA

Palieku tarnaut tau Chochlutį ir Skierką.
Lai skina gėles tau, o rožės jie žiedą
Nubers, kai miegosi. Lig vakaro, mielas!
Aš lauksiu ant ežero kranto, brangusis,
Ir verksmo daina ten lakštutę villosiu.
(*Nuėina.*)

GRABIECAS

Ak, net palengvėjo šiai žuviai pranykus!
Ei, mano vergai!

(*Chochlutui.*)

Tu ministeris būsi,

Nes kvailas.

(*Skierkui.*)

132

O tujen, velniūkšti judrusis,
Krėsk juokus, išdykęs, kad ašai net sprogdčiau...
(*Chochlutui.*)

Kur mano vežimas?

CHOCHLIKAS

Dvi porį žirgų ten
Juodųjų mėnulio jau pasagom žvanga
Ir laukia tavęs ten Mefisto vežimas.
Goplanai nė žodžio!...

GRABIECAS

Kodėl gi?

CHOCHLIKAS

Nes ji, mat,

Nemėgsta iš pragaro skolint.

GRABIECAS

Ji mulkė!

Jei velnias tik duoda, tai imk, nes vežimas
Apsaugo batus tau...

(*Skierkui.*)

Tu būsi vežėjas,

O tarnas — ministeris... Metas važiuoti!

SKIERKA

Bet — kur gi?

GRABIECAS

Jaunavedžio Kirkoro puoton.
(*Visi nuėina.*)

133

PENKTAS PAVEIKSLAS

Salė Kirkoro pily. — Kostrinas.

KOSTRINAS (*vienas*)

Ties senio pašiure, už medžių užlindęs,
Girdėjau moters tos aš paslaptį baisią.
O, laimė! Puikios paslapties aš valdovas!
Dabar aš galiu ją iš bokšto paskelbti,
O ne, tai papasakot savo valdovui
Bej baisią apysaką lašinti žodžiais,
Kaip laikrodžio smėli, į balią jos ausi,
Kol Kirkoro išdą aš sausą matysiu,
Lyg kalno viršūnė... Štai ji, Balladina...
Galiu aš turėti ir ją ir turtus...

(*Pasitraukia į šalį.*)

BALLADINA (*įeina giliai susimąčius*)

Ak, viską tas senis jau žino!.. Jis pasakos me-
ldžiams,
O medžiai naktužių glūdybėj oš lapais tą žinia,
Kol ji išsiplatins. O, manosios mintys! O, vargšės!
Kaip kūdikiai, nesamoningai jūs bijot šešėlių.
Tas senis žodžius mano jungia į krūvą sudėjęs
Ir sako: negali tai būt... ta jauna moteriškė
Žmogaus nenužudė... O jeigu tas senis jau tikras?
Bet kas gi, lyg poteriais, gali šventai tuo tikėti?

Bet jeigu jau tiki? Jei senis papasakos žmogui
Paklydusiam baisią grovienės žudynę?

Kol mano jis vardą ištars, nusigąs, kaip praš-
[Čiokas,

Galingo valdovo rūstybės. — Gal būti, jei gera

Jis širdį nešioja, ant galo liežuviu

Suras patarimą sau gera: kam moteriai kenkti...

O gal jis senai jau pamiršo, o aš čia, kvailutė,

Galvoju, ką senis senai iš minčių jau išvarė...

Ir kas gi esu aš, kad taip jau žmonėms aš rūpėčiau,

Kad sektų mane jie, norėtų žudyti? — Kankynė!

Aš tūkstančiais žodžių nestengiu užmušti žo-

[delių:

Jis žino!.. Ir ko aš kreipiausi į šita vienuolį?

Galva man apsvaigo... Man velnias ten kelią

[nurodė...

Juk jeigu ne tas apsilankymas mano pas senį,

Tas senis man būtų, kaip tūkstančių tūkstančiai

[gyvių,

Kurių nebuvau niekadęs aš sutikus. Dabar gi

Galvoti, kad toji pati valanda kropulinga,

Kaip buvusios valandos, būtų rami man, o gal

[net —

Ramesnė, nes daugelį baimės baisiosios

Man būtų tyla paslaptinga per dieną prarijus.

Dabar gi man viskas naujai vėl atgimsta su veidu

Baisiausiu. — Pavydžiu aš tajai, kurioji ši ryta

Manim čia alsavo...

(*Kostrinas eina prie jos.*)

KOSTRINAS

Nuo grovo atvyko
Žmogus su lauktuviem. Įsakymo laukia.

BALLADINA

Nuo vyro lauktuvių? Pakvieski čionai ji!
Lai neša jas ščia! — Palauki! Ar tujen
Pažįsti tą elgetą, senį iš miško?

KOSTRINAS

Vienuolį?

BALLADINA

Pati nežinau aš, kodėl ji
Čia priminiau... Kur gi tos dovanos vyro?
Tur būt jos nepigios?

KOSTRINAS

O, grovas! Jis visad
Dosingasai buvo, tarytumei saulė,
Kur beria visur mums spindėjimą gaivų...

BALLADINA

Taip rūpi man vyro naujoji malonė.
Greičiau gi, greičiau man pakvieski tą žmogų!
(*Kostrinas išėina.*)

Ak, jeigu tas dovanas gauti nešėlstant
Mintims... Ak, ir kam man reikėjo paklausti
To senio?

(*Įeina Kostrinas ir Gralonas.*)

GRALONAS

Grioviene, tau Kirkoras linki sveikatos.

136

BALLADINA

Jis sveikas?

GRALONAS

O, tartum avietė!

BALLADINA

Ar grovas tau liepė pasaulintą žodį
Parnešt nuo grovienes?

GRALONAS

Man grovas įsakė

Va šita dėžutė su antspaudu lako
Parnešti i pili. Jis liepė, kad rūmų
Grovienė, žmona jo, ir liest nepaliestų
Neį antspaudu, nei tos dėžutės dangstelio,
Kol pats jis sugriš čia.

BALLADINA

Geriau man numirti,

Jei šito žmogaus supratau ašai kalbą...
Papaiškink!

GRALONAS

Valdovas...

BALLADINA

Žinau, bet kodėl gi

Jis liepia šią atsiųstą uždarą dėžę
Laikyti iki teismo dienos paskutinės
Jo užantspauduota?

GRALONAS

Jis tarė: taip noriu —

Ir viskas.

137

BALLADINA

Kvaily tu! Tu savąją galvą
Nešioji ant sprando, lyg kokią skardinę,
Kad žvirbliai joi, tartumei puode kiaurame,
Sau lizdą susuktų. — Apkaustytos skrynios
Neliesti? Ha! Šioj dovanoj mano vyro
Matau aš ne meilę, bet vien itarima,
Niekšingasai verge!..

(*Gratoni!*)

Nors grovui senai tu
Tarnauji, tačiau niekados tu nedirstum
Paliesti šios skrynios, nes rimbo smūgius tu
Nešioji ant sprando... Bet ašai, žmona jo,
Jei aš panorėsiu... Ak, jeigu man musė
Suzirstų... Ak, jeigu ramaus vieversėlio
Man balsas pratartų: atplėški!... Net jeigu
Nuo darbo liepsningas sėtonas varytų,
Ar tujen, niekšingasai verge, žinai tai,
Kad mano valia čia?

KOSTRINAS

Groviene...

BALLADINA

Gal nori primint man, kad vyro čia teisė?
Tai lai jis sužino! Man kas čia!.. Ak, Dieve!
Jei būčiau smalsi aš, kap kitos, tuomet gal...
Bet jūs dar manęs nepažįstat... Prisiėkiu...
Tokia aš bailutė, jog net neišdrįstu
Iš sodo paimti nukritusio vaisiaus.

Jei vyras palieps man, aš duona sausąja
Maitinsiuos ir būsiu linksmutė, kaip varna
Ant svetimo baslio. Man pykt nė į galvą...
Štai mokestis, seni!

(*Gratoni!*)

Raudonas auksinis!
Pragerk jį! Jei nori, ikauleliais praloški
Ir grįžki pas grovą! — Tu jam pasakyki,
Kad baisiai jo laukiu, kad ašaras lieju,
Kad auksu ant šilko gražiai siuvinėju
Jam šerpe. Bet tu nesakei man, kur grovas
Paliko?

GRALONAS

Jis Goplos pušyne atliko.

BALLADINA

Ar vykdamas niekur nebuvo sustojęs?

GRALONAS

Tik seno vienuolio trobetėj.

BALLADINA

Ak, Dieve!

Pas seną vienuolį!... — Kalbėk! Už kiekvieną
Tau žodį bus sauja auksinių... Bet viską
Aš noriu žinoti... Girdi tu?... Tu gausi
Dosnių dovanų sau, tik viską sakyk man...
Nors būtų baisu tai, vistiek pasakyk man!..

GRALONAS

Užžėlusiu šuntakiu tamsiojo šilo
Valdovas pats pirmasai spaudė širmoka.

Mes vienas po kito jam ikandin jojom.
Tik staiga valdovo arklys pasibaidė,
Sakytum jis būtų sutikęs šėtoną —
Ir grovas nuo arklio: lavonas pušyne ...

BALLADINA (*išsigandus*)
Ir grovas nuo arklio?..

GRALONAS

Ir tarė: i priekį!

Ir pėsčias jis šast su ginklu prie žilvičio —
Gi žemėj lavonas, o jojo krūtinėj
Versimė geležinių gyvačių ...

BALLADINA

O!!!

GRALONAS

Taj geras

Mums ženklas — pasakė valdovas. Štai guli
Prieš mus nužudytojo tauro lavonas.

BALLADINA (*atsipėkėdama*)

Ak! ...

GRALONAS

Gerasai ženklas narsiajai vyriėjai —
Kalbėjo valdovas. Valio — mes surikom —
Ir vėl tuoj žirguosna ...

KOSTRINAS (*Gralonui*)

Tu tik ką sakei mum,

Kad jis po žilvičiu gulėjo, kad šito
Lavono krūtinėj gyvatės knibždėjo?

GRALONAS

Ant tauro lavono.

KOSTRINAS

O, vargšė taurienė!

GRALONAS

Tai patinas buvo.

KOSTRINAS

O kur tas žilvitis?
Kur teka upelis? Kur auga avietės?
Tiesa juk?

GRALONAS

Tiesa.

KOSTRINAS

Ties to senio palėpe.

GRALONAS

Ties senio.

KOSTRINAS

Sakai, netoli to žilvičio

GRALONAS

Ten pat jis ...

KOSTRINAS

Prisieki!

GRALONAS

Bet kam gi?

KOSTRINAS

Nes aš tau piktoju šetonu prisiėkiu,
Kad ten ne tauriena... Įrodyk ginklu mum!...
(*Balladinai, griėbdamasis kardo.*)
Tą žmogų mes turim užmušti...

BALLADINA (*pamišus*)

Užmušti!

KOSTRINAS (*pildamas il*)

Laikykis!

GRALONAS (*gindamasis*)

Palaukit!

(*Jie kairiasi. — Balladina pagriebia nuo sienos kardą ir, užėjus iš užpakalio, miduria Graloną.*)

BALLADINA

A, še tau!

GRALONAS

Ak, Dieve!

Žudynės!!!

(*Miršta.*)

KOSTRINAS

Groviene, drauge mes užpuolėm
Tą seni. Žinai tu, ką visa tai reiškia?

BALLADINA

Žinau! Ak, Aukščiausi!...

KOSTRINAS

Aš pusė imu sau —
Ir baimės, ir skausmo, ir paslapčių tavo.

BALLADINA

Ką veikti dabar mum?

KOSTRINAS

Galvų nenustoti...

KETVIRTAS VEIKSMAS

PIRMAS PAVEIKSLAS

Salė Kirkoro pily. — Puota. — Pro langus matyti žaibuojanč. — Grabiecas, apsivilkęs kaip karalius, sėdintis garbingoj vietoj. — Balladina, Kostrinas, šlėktos, pilies tarnai, Chočlikas ir Skierka stovi už Grabieco kėdės.

PIRMAS ŠLĖKTA
Už šviesų karalių! Valio!

GRABIECAS (*Chočlikui*)
Padėkok jam!

CHOČLIKAS (*darydamas juokingą gestą*)
Karalius dėkoja.

GRABIECAS (*Skierkai*)
Paliepk virėjams
Nešt valgymus savo!

SKIERKA
Jau dvaro virėjas
Beturi mums duoti veršelio tik galvą,
Bet ji ne visai dar kaip reikia iškepus.

144

Balladina 10

GRABIECAS

Aš tūky dvi povi gražias pastebečiau.
Iškept jas ir nešti ant stalo! Aš lauksiu.

KOSTRINAS

Ei, žmonės! Atneškite šviesiausiam karaliui
Ant stalo padėkla, pridėta auksinių!

GRABIECAS (*imdamas nuo padėklo auksinius, dalina juos Chočlikui ir Skierkai, o paskum sau pridėda jų kišenes.*)

Ministeri, tau aš iš kalno sumokiu —
Neplėšk valdinių tik! O tau, juokdarėli,
Už tūkstantį šposų — auksinis! Pajukdink!
Ir sau aš sumoku už sunkųjį valdyma.
O likusius ryt mums paduoti iš ryto...

BALLADINA

Garbė man, kad svečias garbus malonėjo
Mane aplankyt ir už stalo sėdėti.
Išgerkime, ponai!

Kostrinui, spaudžiančiam jai ranka, tyliai.

Nurimki, berneli!

Dėi Dievo! Jie žiūri. Atspės — ir pražūsim.
(*Kitiems.*)

Išmaukit! Ei, Chšanšče, garbus Jemoliški.
Išgerki! Ko Grifas nuliūdo ir tyli?
Suraskite, ponai, sau linksmąją kalbą!

PIRMAS ŠLĖKTA

Priminkime herbus!

145

GRABIECAS

Gi mano: karaliaus
Aukšiniai bateliai, galva ir vainikas.

PIRMAS ŠLĖKTA

Manasis — dvi skiedri.

ANTRAS ŠLĖKTA

Aš avilio pusė...

PIRMAS ŠLĖKTA

O tavo, groviene?

BALLADINA

A?...

KOSTRINAS

Kunigaikštytė

Garsaus Trebizondo.

GRABIECAS

Tik jūs pamanykit!
Švenčiausia Marija!.. Tiek kunigaikštijų
Tu žemėj prisėjai!.. Daug turtų turėjai?

BALLADINA

Ak, šviesiosios dienos!... Tas dėdė beširdis
Išvarė iš tėviškės, pagrobė dalį...
Tas dėdė beširdis ir brolius manuosius
Išžudė...

GRABIECAS

Tik jūs pamanykit! Stebuklai!
Ir kas patikėtų?...

BALLADINA

Nenorit tikėti?
Manim? Bet gailėtis manęs neprašau aš.
Ak, aš dar laiminga!... Gyvybė man liko...
Bet mano motulė!... — Jie motiną mano
Užmūrijo sienoj mūrinėj, beširdžiai!...

GRABIECAS

Ak, vargšė senutė!

BALLADINA

Atleiskite, ponai,
Kad varginu jus čia aš sielvartu savo.
Išgerkit, sveteliai! Kur dingo pastalius?
Lai neša mums vyno! Pripilkite taures
Ir būkit linksmučiai!...

TARNO BALSAS UŽKULISY

Ei, močia!

NAŠLĖS BALSAS UŽKULISY —

Praleiskit!

BALLADINA

Ak, kur pasistėpt man?

NAŠLĖ (*ibėga praskindama*
sau kelią pro tarnus ir sustoja šalės vidury
besilenkdama sumišus)

Ak, riteriai gražūs,

Lenkiuos jums. — Vai, dukra, ar galima močia
Užmiršti?

BALLADINA

Ir ką čia ta boba sapnuoja?
Vai, kas ta sena moteriškė?

NAŠLĖ

Jūs geriat,
Jaunieji? Gerai! Bet ir motiną reikia
Atminti. Mane, kaip narvely, uždarė
Ir ašai ten — laukiu, vis laukiu ir laukiu...
Kad būtum nors duonos riekelę atsiuntus.
Juk badas, dukrele! Nors balto pienelio
Lašelį man duokit! Juk manna iš edvės,
Manau, nenukris čia man, vargšei senelėi...

BALLADINA

Ką visa tai reiškia? Matyt, ji pamišus!

NAŠLĖ

Duokš, dukra, šiuos aukso gražius ašotėlius!
Motulė ištroškus...

BALLADINA

Kam šita čia senė

Ileido?

KOSTRINAS

Išveskit ją! — Eiki! — Karaliau,

Ji proto netekus.

NAŠLĖ (*Balladinai*)

Sakyki: motulė

Tu motinai savo! O tu vis: ta senė,
Ta senė, senoji!...

BALLADINA

Greičiau ją išveskit!

GRABIECAS

Cha cha cha! Tai kažkokia kaimo bobelka.
Ramybės jai duokit! Ją reikia už stalo
Drauge pasodinti!

NAŠLĖ

Ot, šis man — tai ponas!
Girdėjot? Tat leiskit čia senei prisėsti.
Teisybė, narsus riterėli! Juk reikia
Godoti motulę. Ar sukne gražesnė
Galiu iš voratinklių sau aš išausti?

Kaltė čia tik mano gražios Balladinos,
Kad aš apiplyšus prieš savąją valia.
Tat jūs, gerbiamieji, stebėtis paliaukit,
Kad man nuo kaulėlių

(*rodo į rūbus*)

ne auksas, bet ryzai
Senieji nukrist pasiruošė, lyg dulkės.
Prašau jus atleisti dukrelei...

BALLADINA

Šėtone!

Kaip beprotė elgeta čia įsibrovė?
Sakyk man, kaip tu patekai čia į rūmus? —
Aš jos nepažįstu...

NAŠLĖ

Dangaus angelėliai!

Manęs nepažįsti? Savosios motulės?

GRABIEČAS

Cha cha cha! Net ausys karališkos leipsta
Nuo jųjų kalbos....

NASLĖ

Pakartok man, dukrele!
Tu motinos savo tikros nepažįsti?

BALLADINA

Ar jūs ją pažįstate, ponai? Sakykite,
Iš kur ta raganė?

NASLĖ

Ak, švieskite, žvaigždės!
Ak, švieskite senei! — Jūs būsit reiškėjai,
Jei esate tėvas kuris nors!... — Biauirybe!
Ak, dukra piktoji!... Tai aš nepažįstu
Dukrelės...

BALLADINA (*Kostrinui*)

Paliepk ją išguiti už vartų!
Perbalsiai ji loja.

NASLĖ

Ak, aš pagimdžiau sau
Baisiausiąjį grabą!... Ak, Dieve, Dievuliau!...
(*Tarnai, isakius Kostrinui, pagriebia
ją už ranką.*)

Paleiskit!.. Dukrele!.. Sakau — pagalvokite!...
O, dukra, ką dirbi? Juk kieme glūdu taip
Ir lyja... Po debesiu juodu ten laukia
Perkūnas... Jis trenks man i žilają galvą...
Pažvelki pro langą: perkūnas, išvydęs

Mane darganoj, nenorės tuo tikėti...
Juk aš nesu gi žmonių užmušėja,
Klajojanti naktį...

(*Davus Balladinai rūstų ženklą, tarnai
ją tempia iš salės.*)

Aš debesiu liepsiu,
Kad trenktų griaustinis i pilį... Eji, leiskit!...
Pati išeisiu aš!.. — Nūn motinos širdžiai
Pasaulis, kaip tyrai...

BALLADINA

Paduok jai duonos!

NASLĖ

Kad tu taja duona bematant paspringtum!
Sakau — netampykite! Ir taip jau vos laikos
Seni drabužėliai. Ak, šelstancios vėtros
Žais motinos rūbais! Tu velnio, ne mano
Gimdyta! Ne mano, ne mano, ne mano!
(*Išėina tarnų vedama.*)

BALLADINA (*ilgai patylėjus*)

Ir ko taip mūlūdot? Juk baigiantis puotai
Puotaujanti čiułba, ką tiekia liežuvis,
O jūs čia nutilot, lyg rūmuos žudiko...
(*Girdėti kanopų dumdesys.*)
Ak, kas ten taip diunda?

TARNAS

Aivyko muo grovo.